

Kongregacja Nauki Wiary

Instrukcja *Dignitas personae* dotycząca niektórych problemów bioetycznych (12 grudnia 2008)

Klonowanie ludzi

28. Przez klonowanie ludzi rozumie się rozmnażanie bezpłciowe i agamiczne całego organizmu ludzkiego w celu otrzymania jednej lub więcej identycznych genetycznie „kopii” wyłącznie jednego przodka[47].

Klonowanie proponuje się dla dwóch podstawowych celów: reprodukcyjnego, tzn. prowadzącego do narodzin sklonowanego dziecka, i terapeutycznego lub badawczego. Klonowanie reprodukcyjne teoretycznie byłoby w stanie zaspokoić niektóre szczególne potrzeby, jak np. kontrola ludzkiej ewolucji; selekcja osobników ludzkich o cechach wybitnych; wybór płci dziecka; wyprodukowanie dziecka będącego „kopią” drugiego; wyprodukowanie dziecka dla par, których bezpłodność jest nieuleczalna. Klonowanie terapeutyczne natomiast prezentowane jest jako narzędzie do produkcji embrionalnych komórek macierzystych o określonym z góry wyposażeniu genetycznym, mających pomóc rozwiązać problem odrzutu (niezgodności immunologicznej). Ten typ klonowania wiąże się zatem z kwestią wykorzystania komórek macierzystych.

Próby klonowania wywołały żywy niepokój na całym świecie. Przeróżne organizacje krajowe i międzynarodowe oceniły negatywnie klonowanie człowieka i w przeważającej większości krajów ta praktyka została zakazana.

Klonowanie człowieka jest ze swej natury niedopuszczalne, gdyż doprowadzając do skrajności zło sztucznego zapłodnienia, ma na celu wytworzenie nowych istot ludzkich w sposób nie mający żadnego związku z aktem wzajemnego obdarowania dwójga małżonków i jeszcze bardziej radykalnie, bez żadnego związku z płciowością. Prowadzi to do nadużyć i manipulacji, stanowiących poważne pogwałcenie ludzkiej godności[48].

29. Gdyby klonowanie miało cel reprodukcyjny, podmiotowi klonowanemu narzuciłoby się z góry określony materiał genetyczny, skazując go w rzeczywistości — jak zostało powiedziane — na swego rodzaju niewolnictwo biologiczne, z którego trudno byłoby mu się oswobodzić. Fakt, że człowiek rości sobie prawo do samowolnego określania cech genetycznych innej osoby, stanowi poważną obrazę jej godności oraz zasadniczej równości ludzi. Szczególna relacja, istniejąca między Bogiem a człowiekiem od początków jego istnienia, jest źródłem oryginalności każdej osoby, co zobowiązuje do poszanowania jej wyjątkowości i integralności, również biologicznej i genetycznej. Każdy z nas spotyka w drugim istotę ludzką, zawdzięczającą swoje istnienie i swoje własne cechy miłości Boga, dla której jedynie miłość między małżonkami jest pośrednikiem, odpowiadającym zamysłowi Stwórcy i Ojca Niebieskiego.

30. Jeszcze groźniejsze z punktu widzenia etycznego jest tzw. klonowanie terapeutyczne. Tworzenie embrionów z zamiarem ich zniszczenia, nawet jeśli przyswieca temu intencja niesienia pomocy chorym, jest całkowicie niezgodne z godnością człowieka, ponieważ czyni z życia istoty ludzkiej, choć jest ona w stadium embrionalnym, jedynie narzędzie do wykorzystania i zniszczenia. Poświęcanie ludzkiego życia dla celów terapeutycznych jest głęboko niemoralne.

Zastrzeżenia natury etycznej, formułowane przez wiele stron odnośnie do klonowania terapeutycznego i używania ludzkich embrionów tworzonych *in vitro*, skłoniły niektórych uczonych do zaproponowania nowych technik, zdolnych rzekomo produkować komórki macierzyste typu embrionalnego bez konieczności zabijania prawdziwych embrionów ludzkich[49]. Propozycje te wzbudziły niemało wątpliwości naukowych i etycznych, dotyczących przede wszystkim statusu ontologicznego otrzymanego w ten sposób „produktu”. Dopóki nie zostaną wyjaśnione te wątpliwości, należy kierować się tym, co zostało stwierdzone w Encyklice *Evangelium vitae*: «Chodzi tu (...) o sprawę tak wielką z punktu widzenia powinności moralnej, że nawet samo prawdopodobieństwo istnienia osoby wystarczyłoby dla usprawiedliwienia najbardziej kategorycznego zakazu wszelkich interwencji zmierzających do zabicia embrionu ludzkiego»[50].

[47] Zgodnie z aktualnym stanem wiedzy, techniki proponowane dla klonowania ludzi są dwie: rozszczepienie bliźniacze i transfer jądra. Rozszczepienie bliźniacze polega na sztucznym odłączeniu pojedynczych komórek lub grup komórek od embrionu w początkowych fazach rozwoju, a następnie przeniesieniu tych komórek do macicy, w celu uzyskania, w sztuczny sposób, identycznych embrionów. Transfer jądra komórkowego, lub klonowanie właściwe, polega na wprowadzeniu jądra pobranego z komórki embrionalnej lub somatycznej do owocytu pozbawionego wcześniej jądra, a następnie na aktywacji tegoż owocytu, który powinien następnie rozwinąć się w embrion.

[48] Por. Kongregacja Nauki Wiary, Instr. *Donum vitae*, I, 6: AAS 80 (1988), 84; Jan Paweł II, Przemówienie do członków korpusu dyplomatycznego akredytowanych przy Stolicy Apostolskiej (10 stycznia 2005), n. 5: AAS 97 (2005), 153; *L'Osservatore Romano*, wyd. polskie, n. 3/2005, s. 23.

[49] Nowymi technikami tego typu są np.: zastosowanie partogenezy u człowieka, transfer jądra komórki metodą ANT (*Altered Nuclear Transfer*) i reprogramowania oocytów OAR (*Oocyte Assisted Reprogramming*).

[50] Jan Paweł II, Enc. *Evangelium vitae*, n. 60: AAS 87 (1995), 469.

Polecenia:

1. Omów, czym jest klonowanie i w jakich celach jest podejmowane.
2. Wskaż argumenty Kongregacji Nauki Wiary przemawiające za niedopuszczalnością klonowania.
3. Przedstaw argumenty Kongregacji Nauki Wiary przemawiające przeciw klonowaniu reprodukcyjnemu.
4. Przedstaw argumenty Kongregacji Nauki Wiary przemawiające przeciw klonowaniu terapeutycznemu.